

Аналітичні засади оцінювання якості освітнього процесу в мистецьких закладах регіону

Ачкасова Оксана Вікторівна¹, Данилов Віталій Валентинович²

Опубліковано	Секція	УДК
29.12.2025	Освіта/Педагогіка	37.014.5:7:378

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18674583>

Анотація. Метою статті є обґрунтування аналітичних засад оцінювання якості освітнього процесу в мистецьких закладах Харківської області на основі поєднання аналізу змісту освітніх програм і форм організації навчання у триєдиній системі початкової мистецької освіти, фахової передвищої освіти та закладів вищої освіти. Емпіричну основу дослідження становив контент-аналіз навчальних планів, робочих програм і навчально-методичних матеріалів репрезентативних закладів регіону, доповнений порівняльно-педагогічним і структурно-функціональним аналізом організації освітнього процесу. Ключовим етапом стала апробація авторського аналітичного інструментарію через експертне оцінювання за критеріями оновленості змісту, ефективності форм навчання та модернізаційної готовності закладів. У результаті виявлено міжрівневі відмінності та проблемні зони розвитку мистецької освіти.

Ключові слова: мистецька освіта, зміст освітніх програм, аналітичне забезпечення, експертне оцінювання, регіональний підхід.

Analytical foundations for assessing the quality of the educational process in regional art institutions

Annotation. The purpose of the article is to substantiate the analytical foundations for assessing the quality of the educational process in art institutions of the Kharkiv region on the basis of combining an analysis of the content of educational programmes and the forms of organisation of learning within the triune system of art education institutions. The empirical basis of the study comprises a content analysis of curricula, course syllabi, and teaching and learning materials from representative art institutions of the Kharkiv region with different profiles and territorial locations. To refine the conclusions, comparative pedagogical and structural-functional analyses of the organisation of the educational process were applied, in particular the balance between individual, group, ensemble, studio, and project-based forms of activity and their relationship to the development of students' teamwork and communication competencies. A key stage of the study was the approbation of an authorial analytical toolkit through expert evaluation structured into three blocks of criteria: content renewal, effectiveness of forms of learning organisation, and the institutions' readiness for modernisation. As a result, a generalised picture of inter-level differences and problem areas in

¹ кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7137-3996>

² здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, Ніжин, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-8486-1195>

the development of regional art education was formed. It is shown that primary art education generally preserves an academic model and demonstrates uneven modernisation; at the same time, urban institutions in Kharkiv show more active renewal through the expansion of contemporary repertoire, integrated classes, and project-based work. It is determined that professional pre-tertiary education acts as the most balanced level, where specialised disciplines are updated more intensively and the educational process is based on well-developed ensemble, stage, and project practices and creative laboratories. Higher education institutions are characterised by the systematic renewal of programmes, interdisciplinarity, active project and research activities, and methodological leadership in the development of the entire art education vertical.

Keywords: art education, educational program content, analytical framework, expert evaluation, regional approach.

Вступ

Мистецька освіта Харківської області, що історично сформувалася як розгалужена триєдина система початкових, фахових передвищих і вищих закладів, зберігає провідну роль у підготовці творчих кадрів та відзначається різноманітністю освітніх практик, організаційних моделей і педагогічних традицій. Саме це робить регіон показовим для аналізу якості змісту й форм організації освітнього процесу в мистецьких закладах у сучасних умовах.

Актуальність проблеми зумовлена необхідністю науково обґрунтованого оцінювання того, наскільки зміст освітніх програм і форми навчання відповідають сучасним мистецьким тенденціям, освітнім стандартам і запитам культурного середовища. Процеси оновлення програм, інтеграції дисциплін, упровадження інноваційних методик і цифрових технологій у мистецькій освіті відбуваються нерівномірно, що зумовлює істотні відмінності між закладами різних рівнів і територіального розташування. Водночас відсутність уніфікованих аналітичних підходів і системних інструментів оцінювання ускладнює виявлення реального стану якості освітнього процесу та стримує прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Незважаючи на наявність окремих досліджень, присвячених змісту мистецької освіти, педагогічним технологіям або організаційним аспектам діяльності окремих закладів, проблема комплексного оцінювання якості освітнього процесу в межах регіональної мистецької системи залишається недостатньо опрацьованою. Переважно аналіз має фрагментарний характер, не враховує міжрівневі зв'язки, специфіку дисциплінарної структури та ступінь готовності закладів до модернізації. Це зумовлює потребу у формуванні цілісних аналітичних засад, які поєднували б якісні й кількісні методи та дозволяли об'єктивно оцінювати стан і динаміку розвитку мистецької освіти регіону. У сучасних соціокультурних умовах, коли мистецька освіта розглядається як важливий чинник розвитку людського капіталу, креативних індустрій і регіональної культурної ідентичності, науково обґрунтоване оцінювання якості освітнього процесу в мистецьких закладах Харківської області набуває стратегічного значення. Воно створює підґрунтя для виявлення сильних і проблемних зон функціонування мистецької вертикалі, визначення напрямів її подальшої модернізації та забезпечення сталого розвитку регіональної системи мистецької освіти.

Аналіз наукових праць, присвячених оцінюванню якості освітнього процесу в мистецьких закладах регіону, засвідчує наявність кількох взаємопов'язаних дослідницьких напрямів. Перший напрям охоплює дослідження оновлення змісту та тенденцій розвитку освітніх програм у мистецьких школах. Зокрема, Н. Бакалець акцентує на зростанні ролі варіативності, практичної складової та необхідності адаптації програм до сучасних культурних запитів, підкреслюючи нерівномірність

модернізаційних процесів і залежність їх результативності від ресурсного та кадрового потенціалу закладів [1].

Другий напрям пов'язаний із методологічними та дидактичними засадами викладання фахових мистецьких дисциплін. У підручнику Н. Белявіної системно розкрито методику навчання професійних мистецьких предметів, поєднання теоретичної підготовки з творчою практикою та логіку формування фахових компетентностей [2]. Водночас методичні підходи переважно аналізуються поза межами формалізованого кількісно-якісного оцінювання на міжзакладовому та міжрівневому рівнях.

Третій напрям становлять праці, присвячені інтеграції змісту й компетентнісній орієнтації мистецької освіти. О. Комаровська та О. Просіна обґрунтовують інтегративний підхід до побудови мистецьких програм і міждисциплінарних модулів [4], а Л. Мартинів та О. Мартинів зосереджуються на формуванні вимірюваних результатів навчання та практикоорієнтованості підготовки [5]. Ці дослідження формують концептуальну основу для визначення критеріїв оцінювання якості освітнього процесу.

Окремий напрям пов'язаний із аналізом регіональної специфіки соціокультурних систем. У праці С. Волкова мистецька освіта розглядається як інституалізована частина регіонального культурного простору, чутлива до управлінських рішень, ресурсних умов і партнерських взаємодій [3], що обґрунтовує доцільність регіонального підходу до оцінювання якості освітнього процесу.

Попри наявність ґрунтовних праць щодо оновлення змісту мистецьких програм, інтеграції та компетентнісного підходу, а також розроблених методик експертного оцінювання і статистичної обробки даних, у науковому полі залишається недостатньо представленим комплексний підхід до оцінювання якості освітнього процесу саме в мистецьких закладах на регіональному рівні. Наявні дослідження здебільшого аналізують окремі компоненти (програми, методики викладання або інструменти експертизи) без їх інтеграції в єдине аналітичне забезпечення, яке дозволяє зіставляти заклади різних рівнів, фіксувати міжтериторіальні відмінності та визначати проблемні зони модернізації в межах цілісної мистецької системи регіону. Це зумовлює потребу подальших студій, спрямованих на формування і апробацію аналітичних засад оцінювання якості освітнього процесу в мистецьких закладах регіону на прикладі Харківської області.

Метою статті є обґрунтування аналітичних засад оцінювання якості освітнього процесу в мистецьких закладах регіону шляхом комплексного аналізу змісту навчальних програм і форм організації навчання у триєдиній системі початкової, фахової передвищої та вищої мистецької освіти Харківської області, а також виявлення міжрівневих відмінностей, структурних диспропорцій і ключових чинників, що визначають ефективність модернізації та розвиток регіональної системи мистецької підготовки.

Результати

Упродовж останніх десятиліть система мистецької освіти Харківської області зазнає помітних змін, зумовлених реформуванням освіти, потребою оновлення художньо-мистецької підготовки та посиленням інтегративних підходів у формуванні творчих компетентностей. У межах статті, спираючись на попередньо здійснений аналіз структури мистецької освіти регіону, увагу зосереджено на тому, як організовано зміст і форми освітнього процесу на рівнях початкової, фахової передвищої та вищої мистецької освіти, а також на оцінці ефективності їх функціонування в реальних умовах педагогічної практики.

Емпіричну основу дослідження становив аналіз навчально-методичних матеріалів восьми репрезентативних закладів, які відображають початкову та фахову ланки

мистецької освіти Харківщини: Харківського фахового музичного коледжу ім. Б. М. Лятошинського, Харківського художнього фахового коледжу, Харківського фахового коледжу мистецтв, Харківської дитячої школи мистецтв № 2 ім. П. І. Чайковського, Харківської дитячої художньої школи ім. О. Левченка, Ізюмської школи мистецтв ім. С. Нижника, Лозівської дитячої музичної школи та Чугуївської дитячої художньої школи ім. І. Рєпіна. Репрезентативність вибірки забезпечено територіальною широтою, різноманітністю профілів і відмінністю ресурсних умов. Окремо проаналізовано рівень вищої мистецької освіти області, представлений Харківським національним університетом мистецтв ім. І. П. Котляревського та Харківською державною академією дизайну і мистецтв.

Метою аналізу було виявити відповідність змісту мистецької освіти сучасним вимогам, ступінь оновлення навчальних програм, рівень інтеграції гуманітарних і мистецьких дисциплін, характер використання інноваційних методик, особливості організації навчального процесу та проблемні зони, що потребують корекції. Для цього застосовано комплекс методів: контент-аналіз робочих програм і навчальних планів, структурно-логічний аналіз дисциплінарних модулів, кодування змістових компонентів, порівняльний аналіз програм різних рівнів, а також експертне оцінювання викладачів.

Аналіз показав, що початкова мистецька освіта області загалом спирається на традиційну академічну модель, у якій домінують класичні форми виконавської та образотворчої підготовки. Водночас між закладами зафіксовано істотні відмінності, які залежать від кадрового потенціалу, методичної культури та ресурсного забезпечення. У мистецьких школах Харкова помітніша тенденція до оновлення: розширюється сучасний репертуар, застосовуються інтегровані заняття, зростає частка проєктної роботи. У художніх школах міста активніше впроваджуються сучасні техніки й матеріали, зокрема елементи графічного дизайну та цифрових мистецьких технологій. На відміну від міських закладів, у школах області оновлення має менш системний характер. У Лозівській дитячій музичній школі та Чугуївській дитячій художній школі ім. І. Рєпіна переважає академічний формат підготовки, а сучасні техніки вводяться частково. Ізюмська школа мистецтв ім. С. Нижника демонструє окремі елементи модернізації, проте їхній обсяг залишається обмеженим через кадрові та матеріальні чинники. Загалом частина районних програм і далі спирається на попередні редакції, що знижує їх відповідність компетентнісному та міждисциплінарному вектору розвитку мистецької освіти. У фахових мистецьких коледжах Харкова оновлення змісту відбувається значно активніше. Програми спеціальних дисциплін характеризуються сучасним репертуаром, авторськими методичними розробками та інноваційними підходами до творчої практики. Теоретичні й гуманітарні дисципліни також демонструють модернізаційні тенденції, однак їх оновлення є повільнішим. Важливою ознакою коледжного рівня стала інтеграція дисциплін через спільні проєкти, факультативи й тематичні творчі лабораторії. Результати аналізу оновленості змісту систематизовано через експертне оцінювання за визначеними критеріями та підрахунок сумарних балів. Максимальний показник становив 60 балів. Узагальнені результати засвідчили виражену стратифікацію закладів: найвищі значення отримали фахові коледжі (57 балів), міські мистецькі школи Харкова продемонстрували високий рівень (44 бали), тоді як районні заклади зафіксували середній і низький рівні (14–22 бали). Це підтверджує нерівномірність модернізації програм у межах регіону та залежність оновлення від кадрових і ресурсних можливостей. Поглиблений аналіз фахових коледжів показав, що темпи оновлення змісту різняться за блоками дисциплін. Найбільш динамічним є блок спеціальних дисциплін, що прямо залежить від актуальних мистецьких практик і професійного середовища. Натомість теоретичний цикл (історико-теоретичні курси, аналіз форм, теорія композиції тощо) залишається більш

консервативним, оскільки спирається на стабільні академічні традиції та повільніше реагує на зміни. Гуманітарний блок займає проміжне місце: він має потенціал модернізації, але потребує посилення міждисциплінарних зв'язків і цілеспрямованого оновлення змісту. На рівні організації освітнього процесу в мистецьких школах і коледжах домінують індивідуальні заняття зі спеціальності, що є ефективним для розвитку виконавської майстерності, проте обмежує формування навичок колективної взаємодії. Групові форми (ансамблі, хори, оркестри, студії) представлені нерівномірно й залежать від кадрового складу та матеріально-технічної бази. У коледжах колективні форми мають суттєво більшу вагу, виконуючи інтеграційну та соціалізаційну функції. У вищих мистецьких закладах Харківщини освітній процес характеризується високим рівнем модернізації спеціального блоку, широкою проектною діяльністю, розвиненими ансамблевими й студійними формами навчання та залученням студентів до науково-дослідної роботи. Водночас зберігаються окремі проблеми, пов'язані з інерційністю частини теоретичних курсів, нерівномірністю цифровізації та недостатньою інтеграцією між кафедрами. У цілому ЗВО виконують роль методичного лідерства та кадрового забезпечення всієї мистецької вертикалі регіону.

Для комплексного оцінювання рівня оновленості змісту навчальних програм та ефективності організації освітнього процесу в системі мистецької освіти Харківського регіону було здійснено експертне оцінювання, спрямоване на кількісно-якісну фіксацію сильних і проблемних зон у роботі закладів початкової, фахової передвищої та вищої мистецької освіти. Застосування цього методу дає змогу отримати узагальнену думку фахівців щодо стану й ефективності освітніх процесів на основі формалізації якісних суджень у вигляді кількісних показників, сформованих за результатами анкетного опитування [6], і визначити пріоритетність ключових параметрів за трьома рівнями мистецької вертикалі.

Процедура підготовки та проведення експертної оцінки докладно висвітлена у спеціальній науково-методичній літературі [6; 7], тому в даному дослідженні зосереджено увагу на аналізі отриманих результатів її практичної реалізації.

У дослідженні взяли участь 15 експертів, які репрезентують три сегменти мистецької освіти Харківщини. До вибірки увійшли 5 викладачів початкових мистецьких шкіл Харкова, Ізюма, Лозової та Чугуєва, 5 педагогів Харківського фахового музичного коледжу ім. Б. М. Лятошинського, Харківського художнього фахового коледжу та Харківського фахового коледжу мистецтв, а також 5 викладачів Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського і Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Критеріями добору експертів були: стаж роботи у сфері мистецької освіти понад п'ять років, участь у методичних комісіях і проектних групах, обізнаність із сучасними тенденціями мистецької педагогіки та досвід роботи з освітніми програмами різних рівнів. Об'єктом експертного оцінювання виступили ключові критерії, що характеризують оновленість змісту навчальних програм, ефективність форм організації освітнього процесу та готовність закладів початкової, фахової передвищої і вищої мистецької освіти Харківської області до модернізації. Зміст експертного опитування було сформовано за трьома блоками критеріїв, що відображають ключові аспекти якості мистецької освіти. Блок А (критерії А1-А15) відображає оновленість змісту навчальних програм і включає п'ятнадцять критеріїв, пов'язаних із відповідністю змісту сучасним мистецьким тенденціям і освітнім стандартам, оновленням спеціальних, теоретичних і гуманітарних дисциплін, інтеграцією мистецьких і гуманітарних курсів, варіативністю навчального змісту, частотою перегляду програм, використанням сучасних художніх технік, цифрових інструментів, нових медіа. Блок В (блок В1-В10) стосується ефективності форм організації освітнього процесу і включає десять критеріїв, що характеризують баланс індивідуальних і групових форм, результативність ансамблевої, оркестрової, студійної,

проектної діяльності, використання сучасних освітніх технологій, забезпечення практичної компоненти, формування командних та комунікативних компетентностей. Блок С (критерій С1–С15) спрямований на оцінювання готовності закладів до модернізації та інноваційного розвитку; він містить п'ятнадцять критеріїв, пов'язаних з кадровою готовністю до впровадження інновацій, мотивацією педагогів до підвищення кваліфікації, наявністю механізмів підтримки інновацій, станом цифрової й матеріально-технічної бази, відкритістю до партнерств, інклюзивністю, гнучкістю управління та стратегічною орієнтацією закладів на розвиток.

Оцінювання здійснювалося за порядковою шкалою, адаптованою до умов мистецької освіти: 5 балів означали повну реалізацію ознаки, 3 бали – середній, стабільний рівень, 1 бал – часткове втілення, 0 балів – відсутність ознаки. Кожен експерт оцінював критерії насамперед у межах тієї ланки, до якої належить, з урахуванням загальної обізнаності про систему. У результаті сформовано три набори первинних даних для початкової мистецької освіти (ПМО), фахової передвищої освіти (ФПО) і закладів вищої освіти (ЗВО), а також інтегральну матрицю, що відображає узагальнене бачення якості освітнього процесу в регіоні. Загальний масив становив 2400 індивідуальних оцінок; обробку здійснювали засобами Statistica та MS Excel.

Результати аналізу показали чітку міжрівневу диференціацію. Для початкової мистецької освіти характерні оцінки переважно в межах 1–4 балів, що відповідає помірній оновленості змісту за умов академічної традиції, неоднорідного методичного забезпечення та обмежених ресурсів. У блоці оновленості змісту домінують 2–3 бали: сучасний репертуар і новітні техніки включаються частково, а високі значення мають епізодичний характер. Найслабшою ланкою залишається оновлення теоретичного блоку (переважання 1–2 балів), тоді як модернізація спеціальних дисциплін є найбільш варіативною та залежить від кадрового потенціалу. В організації освітнього процесу найвищі оцінки отримують індивідуальні заняття, а колективні, ансамблеві та міжпредметні форми суттєво різняться між закладами. Найбільша дисперсія фіксується за показниками модернізаційної готовності, особливо щодо цифровізації, партнерств та інклюзивності, що підтверджує потребу системної підтримки рівня ПМО.

На рівні фахової передвищої освіти спостерігається зростання середніх значень і вища однорідність оцінок у діапазоні 2–5 балів із переважанням 4–5. Найсильніші позиції пов'язані з оновленням спеціальних дисциплін, використанням сучасних технік і впровадженням інтегрованих модулів. Теоретичний блок оцінюється вище, ніж у ПМО, однак його оновлення зберігає ознаки нерівномірності. Організація освітнього процесу є стабільнішою завдяки розвиненим ансамблевим, проектним і сценічним формам діяльності. Показники модернізаційної готовності загалом високі, що відображає наявність інституційного середовища розвитку та підтверджує роль ФПО як найбільш збалансованої ланки вертикалі.

Для рівня ЗВО характерна концентрація високих оцінок у межах 4–5 балів, що відповідає інституційній зрілості й стабільності. Найвищі значення отримали критерії, пов'язані з оновленням спеціальних дисциплін, інтеграцією сучасних технологій і міждисциплінарних модулів. Оновлення теоретичного блоку має системний характер завдяки науково-дослідній діяльності та включенню дослідницьких компонентів у навчальний процес. Форми організації навчання відзначаються високою узгодженістю, а критерії модернізаційної готовності стабільно оцінюються високо, що підтверджує провідну роль ЗВО у формуванні стандартів розвитку всієї мистецької вертикалі.

Подальша обробка даних передбачала перетворення первинних оцінок у ранги, обчислення сумарних рангів, середніх значень та питомих ваг у межах кожного блоку, що дозволило визначити ієрархію критеріїв для кожного рівня. Для початкової мистецької освіти пріоритетними виявилися критерії, пов'язані з оновленням спеціальних дисциплін і частковим наближенням програм до сучасних тенденцій, що

підкреслює чутливість змістового компонента до модернізації за умов ресурсних обмежень. Для фахової передвищої освіти найвищі ранги отримали критерії творчо-проектної діяльності, ансамблевих форм і системності оновлення змісту, що відображає професійну спрямованість та узгодженість змістових і організаційних параметрів. Для рівня ЗВО найбільш значущими стали критерії, що фіксують інтегрованість сучасних технологій, системність оновлення модулів, міждисциплінарну взаємодію та розвиненість професійних форм освітньої діяльності, що підтверджує здатність цього рівня не лише акумулювати інноваційні підходи, а й транслювати їх у напрямі ФПО й ПМО.

Узгодженість експертних суджень підтверджено коефіцієнтом конкордації Кендела ($W = 0,71$ для ПМО; $0,76$ для ФПО; $0,82$ для ЗВО) та статистично значущими значеннями χ^2 . Для всіх трьох рівнів мистецької освіти значення χ^2 перевищили критичні значення $\chi^2 (0,05)$, що свідчить про статистичну значущість конкордації на рівні $p < 0,05$. Це підтверджує релевантність групових оцінок.

Проведений аналіз дозволив сформувати цілісне аналітичне забезпечення оцінювання змісту й форм організації освітнього процесу в закладах мистецької освіти Харківської області (табл. 1).

Таблиця 1

Аналітичне забезпечення оцінювання змісту та форм організації освітнього процесу в мистецьких закладах освіти

Етап аналітичної роботи	Методи та процедури	Аналітичні операції
1. Аналіз оновленості змісту навчальних програм	Контент-аналіз навчальних планів і робочих програм; кодування змістових модулів; порівняльний аналіз	Виокремлення змістових компонентів; визначення параметрів оновленості; кодування характеристик змісту; структуризація показників; зіставлення програм різних закладів
2. Аналіз оновлення спеціальних, теоретичних і гуманітарних дисциплін у фахових мистецьких коледжах	Структурно-логічний аналіз; дисциплінарно-блочний аналіз	Розмежування змісту за блоками; реконструкція логіки побудови навчальних курсів; аналіз внутрішньої узгодженості модулів; визначення інтенсивності та напрямів модернізації блоків
3. Дослідження форм організації навчального процесу в мистецьких школах і коледжах	Порівняльно-педагогічний аналіз; контент-аналіз форм діяльності; структурно-функціональний аналіз	Кодування форм навчання; фіксація інтенсивності застосування форм; аналіз співвідношення індивідуальних, групових та ансамблевих форм; ідентифікація структурних особливостей організації навчання
4. Аналіз змісту й організації освітнього процесу у вищих мистецьких закладах області	Структурно-порівняльний аналіз; аналіз професійних і дослідницьких практик	Виокремлення змістових та організаційних параметрів; аналіз інтегрованості сучасних технологій; зіставлення програм ЗВО з ПМО і ФПО; виявлення

		ознак професійного та інноваційного середовища
5. Експертне оцінювання змісту і форм організації освітнього процесу	Метод експертних оцінок; анкетування; формування бальних матриць; ранжування; визначення ваг; статистична перевірка узгодженості (критерії W, χ^2, r_s, τ)	Збирання експертних оцінок за 40 критеріями; побудова матриць оцінок для ПМО, ФПО, ЗВО; перетворення балів у ранги; обчислення сумарних рангів; визначення питомих ваг; перевірка узгодженості експертних суджень; підтвердження валідності результатів

На основі поєднання якісних і кількісних методів в рамках розробленого аналітичного забезпечення вдалося отримати узагальнену картину стану змістового наповнення та форм викладання на трьох рівнях мистецької вертикалі. Формування такого комплексу аналітичного інструментарію дає змогу не лише описати поточний стан змісту та організації освітнього процесу в мистецьких закладах, але й виявити внутрішні закономірності, міжрівневі відмінності та структурні диспропорції в розвитку мистецької освіти регіону. Узагальнені результати експертного ранжування показують чітку логіку розподілу пріоритетів між рівнями ПМО, ФПО та ЗВО, що створює підґрунтя для визначення напрямів подальшої модернізації.

Розроблене аналітичне забезпечення, на відміну від існуючих підходів до оцінювання мистецької освіти, які здебільшого ґрунтуються на фрагментарному аналізі окремих програм або описових характеристиках освітнього процесу, поєднує якісні та кількісні методи і забезпечує можливість комплексного охоплення змістових, організаційних, технологічних та інноваційних параметрів функціонування мистецьких закладів. Суттєвою відмінністю інструментарію є інтеграція комплексу критеріїв, структурованих у три цілісні функціональні блоки (оновленість змісту, ефективність форм організації освітнього процесу, модернізаційна готовність), адаптованих спеціально до особливостей мистецької педагогіки. На відміну від існуючих моделей експертної оцінки, які обмежуються загальними якісними судженнями, запропонований підхід включає формалізовані процедури ранжування, обчислення сумарних рангів, визначення питомих ваг і статистичної перевірки узгодженості експертних суджень на основі коефіцієнта конкордації Кендела, критерію χ^2 та рангових коефіцієнтів кореляції. Це забезпечує підвищену валідність та об'єктивність аналітичних результатів. Відмінною рисою розробленого комплексу аналітичного інструментарію є його здатність забезпечувати міжрівневий аналіз триєдиної системи (ПМО – ФПО – ЗВО), що дозволяє не лише оцінювати стан кожної ланки, а й виявляти структурні диспропорції, логіку нарощування складності змісту, специфіку модернізаційної готовності та тенденції розвитку мистецької вертикалі. Така модель створює можливість проведення порівняльних оцінок між закладами та прогнозування динаміки модернізаційних процесів.

Розроблене аналітичне забезпечення має прикладне значення для вдосконалення внутрішніх систем забезпечення якості освіти в мистецьких закладах, формування політик оновлення змісту, удосконалення методичних комплексів, планування інституційних змін та впровадження інноваційних педагогічних практик.

Висновки

Проведений аналіз дозволив установити, що мистецька вертикаль Харківщини наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття функціонувала як цілісна, структурно узгоджена

та історично сформована система, у межах якої початковий, середній і вищий рівні освіти взаємодіяли на засадах спадковості змісту, кадрової безперервності та методичної підтримки. Її стійкість визначали міцні мистецькі традиції регіону, розвинена мережа закладів і системотворча роль вищих інституцій, які забезпечували методичний і науковий супровід усієї освітньої вертикалі.

Особливе значення виявила запропонована класифікація мистецьких закладів Харківщини. Вона поглиблює розуміння регіональної освітньої структури завдяки комплексному охопленню сучасних інституційних форм — від класичних музичних і художніх шкіл до фахових коледжів та провідних мистецьких академій. На відміну від попередніх підходів, де аналіз здійснювався переважно за видами закладів, класифікація вибудовує логіку мистецької освіти у вертикальному розрізі, демонструючи функціональні ролі кожного рівня та механізми їхньої взаємодії. Важливо, що вона враховує не лише типологічні, але й територіальні відмінності, дозволяючи оцінити реальну доступність мистецької освіти у громадах та інституційну повноту регіональної мережі.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з уточненням і поглибленням класифікаційної моделі, зокрема шляхом включення показників ресурсного забезпечення, демографічної динаміки та цифрових трансформацій мистецької освіти. Доцільними є також порівняльні дослідження мистецьких вертикалей інших регіонів України, вивчення механізмів взаємодії між рівнями освіти в умовах децентралізації та аналіз професійних траєкторій випускників мистецьких закладів. Це дозволить сформуванати більш точні інструменти для прогнозування розвитку мистецької мережі та розроблення регіональних стратегій її модернізації.

Список використаних джерел

1. Бакалець Н. Інноваційні тенденції організації мистецької освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа». *Нові технології навчання*. 2022. URL: <https://doi.org/10.52256/2710-3560.2022.96.01>
2. Белявіна Н. Д. *Методологія та методика викладання фахових мистецьких дисциплін* : підручник. Київ : НАКККиМ, 2019. 280 с.
3. Волков С. М. *Інституалізовані соціокультурні системи: регіональна специфіка та динаміка*. Київ : Інститут культурології НАМ України, 2010. 248 с.
4. Комаровська О., Просіна О. В. Мистецька освіта: вектори реформування. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2020. Т. 2, № 1. URL: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-3-3>
5. Мартинів Л. І., Мартинів О. О. Особливості мистецької освіти в умовах сьогодення. *Південноукраїнські мистецькі студії*. 2025. №2. URL: <https://doi.org/10.24195/artstudies.2025-2.20>
6. Петруня Ю.Є., Говоруха В.Б., Літовченко Б.В. *Прийняття управлінських рішень* : навч. посібник / за ред. Ю.Є. Петруні. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
7. Пономаренко В.С., Малярець Л.М. *Аналіз даних в дослідженнях соціально-економічних систем* : монографія. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2009. 430 с.